

op zoek naar neushoorn

.

op zoek naar neushoorns

•
achttien gedichten door kees plaisier
•

inhoud

Artis-Bibliotheek :

Artis-bibliotheek
de tafel
geluiden
proceedings
beelden
verbeeldingskracht

overige:

Taxonomisch Instituut
Zoological Records
Rookmaker
Teyler
Van Strien
Blijdorp
RMNH Leiden
Antwerpen
Hooijer
Utrecht
Werkgroep pleistocene zoogdieren
Tilburg

•
Rotterdam, juli 1986
copyright C.F.Plaisier
•

De heer L. C. Rookmaker

Op zoek naar neushoorns.

Geachte heer Rookmaker,

Sedert ongeveer 1974 ben ik op zoek naar neushoorns.

Literatuuronderzoek, bibliotheekbezoek, verzamelingen van fotocopies, afbeeldingen enzovoort.

Ook plannen: een inventarisatie van in Nederland aanwezige botten van pleistocene neushoorns, een werkstuk over de hier levende soorten in het pleistoceen.

Het bleef bij plannen en bij het verzamelen.

Bij al die speurtochten maakte ik kennis met vriendelijke, behulpzame en stimulerende mensen. Aan hen heeft het niet gelegen.

De schaarste aan tijd, dat was het probleem.

Om toch wat terug te doen, heb ik achttien gedichten geschreven.

Ik hoop dat het bij u in de smaak valt.

Kees Plaisier

Kees Plaisier   juli 1986

Avenue Concordia 61
3062 LC ROTTERDAM

Artis-Bibliotheek

.

de bibliotheek
geeft zich niet zomaar gewonnen

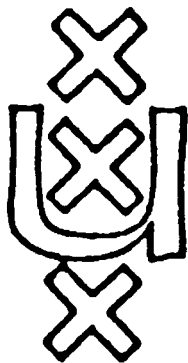
boven gekomen
is het echter onontkoombaar
indrukwekkend

de boeken
niet altijd meer
van wetenschappelijk belang
dan toch historisch curieus

Linnaeus met botaniseertrommel
al jeugdig vereeuwigd
houdt een oogje in 't zeil
vanaf de galerij

de bibliothecaresse
merkt dat niet meer
en voor haar vakmanschap
is het niet nodig
dat beziet Carl
goedkeurend

.

ARTIS-BIBLIOTHEEK
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
PLANTAGE MIDDENLAAN 45 A
1018 DC AMSTERDAM
THE NETHERLANDS

de tafel

.

de tafel

lijkt gemaakt voor een genootschap

zes eenvoudige stoelen

aan elke lange zijde

daar zou ernstig vergaderd worden

over dierkundige studies

niet van groot maatschappelijk belang

weliswaar

maar door zorgvuldige aandacht

als kostbaarheden gekoesterd

en voor het nageslacht bewaard

in zo'n gezelschap

verheft men zijn stem zelden

nieuwsgierig naar andermans ideeën

komt men er niet toe

zich te ergeren

geboeid door geheimen

.

ARTIS BIBLIOTHEEK
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

PLANTAGE MIDDENLAAN 45A
AMSTERDAM-C
TELEFOON 947555* ext. 009

Amsterdam, 4 September 1974.

De heer C.F. Plaisier
Papaverstraat 13
BERGEIJK.

Geachte Heer Plaisier,

Hetgeen U ons vraagt is voor ons praktisch ondoenlijk. Er is nl. erg veel over neushoorns geschreven, vooral in de tijdschrift-literatuur. Een recente uitgebreide monografie over neushoorns bestaat bij mijn weten niet.

Een aardig boekje om mee te beginnen is: Guggisberg, C.A.W., 1966. S.O.S. Rhino. Het telt 174 pagina's en is verschenen bij André Deutsch te Londen. Helaas bezit onze bibliotheek dit boekje niet; wellicht is het aanwezig in de bibliotheek van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Raamsteeg 2, Leiden.

Voorts is er veel over neushoorns te vinden in de talloze dierenencyclopedieën; de meest recente is die van Bernhard Grzimek, Het leven der dieren. In deel XIII (= Zoogdieren IV) worden de neushoorns behandeld door Heinz-Georg Klös op p. 33-72. De uitgever is Het Spectrum, Utrecht.

Indien U onze bibliotheek kunt bezoeken, zullen wij U gaarne van enige literatuur betreffende neushoorns voorzien. De Artis-bibliotheek is op werkdagen geopend van 10.00 - 12.30 u. en van 14.00 - 16.00 uur.

Hoogachtend,

F. Peeters

Mevr. Drs. F. Peeters
Bibliothecaris.

geluiden

.

het verkeer
op de laan suist en gromt

de klok
boven de oude catalogus
tikt en slaat
tien minuten over tijd

de vogels
in Artis kwetteren

de binders beneden
houden zich stil

de student slaat voorzichtig
een bladzij om

daar komt
Florence Pieters
de trap op

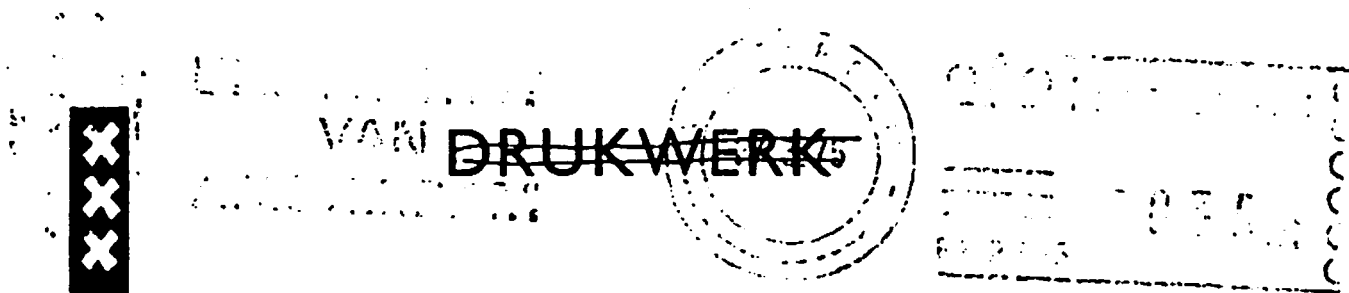
.

Gerechte Heer Plaisier,

Het East African Wildlife Journal is inderdaad in onze bibliotheek aanwezig. U staat echter niet ingeschreven in ons lenersregister; bovendien zijn wij niet gewend om via de post aan particulieren uit te lenen. Er staan U twee mogelijkheden open om bij ons te lenen:

- 1 U laat Uw plaatselijke bibliotheek een aanvraag bij ons indienen,
- 2 U kunt de boeken bij ons komen ophalen indien U een legitimatie meeneemt en kunt aantonen dat U ze voor serieuze doeleinden nodig hebt.

U kunt uiteraard altijd de benodigde werken

hier komen raadplegen.

Hoogachtend,

F. I. Peeters

C. F. Plaisier

Papaverstraat 13

Bergeijk

ARTIS-BIBLIOTHEEK
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
PLANTAGE MIDDENLAAN 45 A
AMSTERDAM-C
TELEFOON 94 75 55 toestel 009

proceedings

.

de Proceedings
van de Royal Society
zijn na zoveel jaren
zo mogelijk
nog eerbiedwaardiger
dan de leden
een eeuw geleden
geweest moeten zijn

de litho's
met neushoorns uit de London Zoo
zijn adembenemend mooi

verborgen in metalen rekken
met tientallen jaargangen
in een uithoek

een sponsor
zo'n eigentijdse maecenas
met commerciële bijbedoelingen
zou hiervan een serie prenten
moeten uitgeven

.

A

G. F. WESTERMAN,

Directeur-oprichter van het Kon. Zoöl. Gen. Natura Artis Magistra, Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier in de Orde van den Eikekroon.

beelden

.

voor het raam
aan de kant van de laan
staat Willem Frederik Westerman
althans zijn borstbeeld

het gezicht naar binnen gekeerd
hoewel hij door het andere raam
de oude beuken
van Artis zou kunnen zien

hoog op de kast
de oude kop van Darwin
gegroeft
en wellicht gegriefd
zijn leven
was niet echt bemoedigend
en evenmin de voortdurende discussie
over zijn ideeën
het moet hem nu niet meer deren
maar of het hem koud laat?

Linnaeus is er in twee gedaanten
en portret in Laplands costuum
-zij het een copie-
en een borstbeeld
beneden, bij de wc

zonder hem
was het hier niet zo
geordend
zijn borstbeeld
had dan ook
een betere plaats verdiend

.

Artis-bibliotheek - Universiteit van Amsterdam

Amsterdam, 11-3-1977

In verband met het verstrijken van de uitleentermijn wordt u verzocht ondergenoemde werken ten spoedigste aan ons te willen terugzenden.

H.F.Osborn: The extinct rhinoceroses.

K.A. v.Zittel: Textbook of Palaeontologie.

De Bibliothecaris.

verbeeldingskracht

.

wie hier werkt
heeft verbeeldingskracht
hard nodig
en enig werkzaam geheugen
dat spreekt

het papier
in groten getale verzameld
is ingeslapen
tot de verbinding wordt gelegd
met mensen
anecdotes
ervaringen

dan twinkelen de ogen
aanstekelijk
de zon verbetert
de bladeren van de kamerlinde
naast Westermans buste

de student
schept moed

.

Taxonomisch Instituut

.

de buitenkant
is ook hier
allerminst uitnodigend

na een tocht
langs onverstoorbare skeletten
en ernstige kasten
maakt de hartelijke ontvangst
alles goed

bekwaam en dienstvaardig
leidde de bibliothecaris
mij in

in de geheimen
van de Zoological Records

.

AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

OFFICE OF
THE PRESIDENT

✓
✓
Marcellus Boule
with the rest of the
of
Samuel Fairfield Stone 4

Manuscript

1874

Zoological Records

.

obscure tijdschriften
en eerbiedwaardige proceedings
briljante monografieën
en oogluikend toegestane
dissertaties

vertebraten
levend en versteend
nauwgezet beschreven
in voortdurend voortschrijdend
veranderende naamgeving
als in een echte boekenkast
onregelmatig opnieuw geordend

de overvloed van papier
met enkele jaren vertraging
en niet aflatend optimisme
al decennia lang
zorgvuldig geboekstaafd

een onmisbare reisgenoot

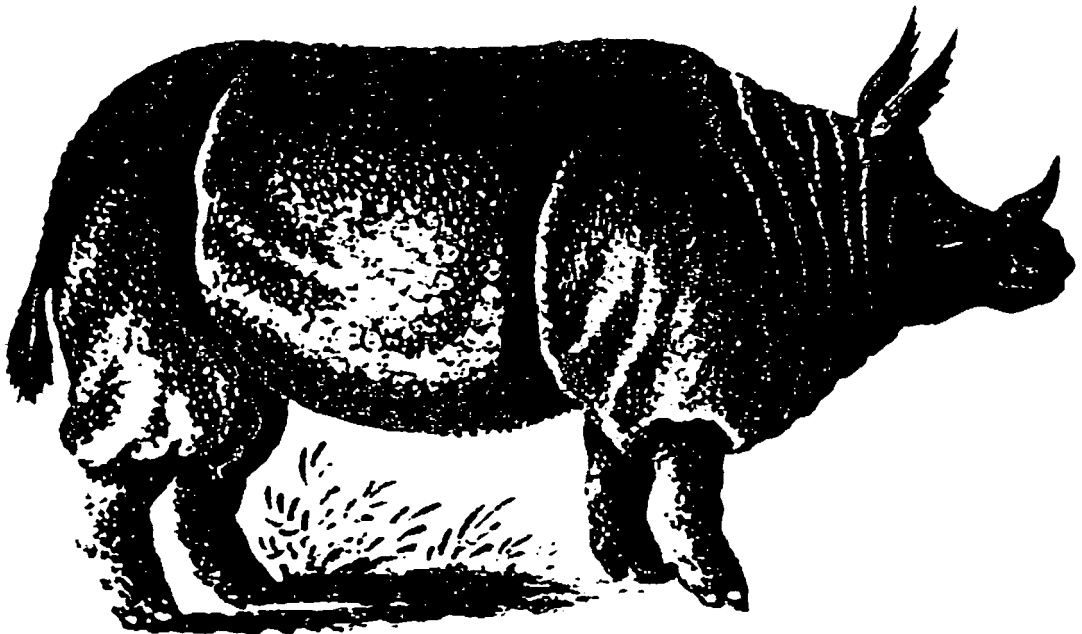
.

BIBLIOGRAPHY OF THE RHINOCEROS

*An analysis of the literature on the recent
rhinoceroses in culture, history and biology*

by

L.C.ROOKMAAKER

A.A.BALKEMA/ROTTERDAM

Rookmaker

.

zijn voorbeeld
was illustratief
in meer dan één opzicht

zijn speurtocht
langs early engravings
van Dürer en Wandelaar
verluchtte het onderwerp
en maakte het eleganter

met zijn volharding
en zijn bibliografie
bezorgde hij morele steun
en inspiratie

hoewel hij er geen weet van had

.

Palaeontologisch-Mineralogisch Kabinet

van

Teyler's Stichting

*

Conservator:

J. H. C. Walenkamp

Teyler

onder het toeziend oog
van de conservator in deeltijd
bekeek ik de Tegelse fossielen

een lichte prikkeling
bracht dat teweeg
de breekbare historie
van vele eeuwen
in kleine gelabelde botjes

met weinig omhaal
in oude kartonnen dozen
en nog oudere kasten bewaard

van de beroemde paleontologen
die deze vondsten
met tederheid en fantasie
bestudeerden
was aan de beenderen niets meer te merken

dat zij twijfelden
tussen inzicht en gissing
blijkt uit de oude publikaties
al evenmin

Van Strien

.

mijn werkkamer wordt versierd
met een dicerorhinus sumatrensis
zorgzaam overgenomen van het schutblad
van Van Striens dissertatie
en met liefde en vakmanschap geborduurd

zijn literatuuronderzoek
naar de sumatraanse neushoorn
heb ik destijds
gretig verwelkomd

maar zijn proefschrift
deed deze kleine vertegenwoordiger
van de soort
eerst recht eer aan

tenslotte is het de neushoorn
met de zuiverste kenmerken
van reeds sinds onheuglijke tijden
uitgestorven voorgangers

dat hij ook nog enigermate
behaard is
- de neushoorn-
is een extra menselijk trekje

.

Das Wollhaarnashorn
unterscheidet sich im Schädelbau von den übrigen Nashörnern vor allen Dingen durch eine verknöcherte Nasenscheidewand.

Blijdorp

.
de levende have
is geleidelijk veranderd
van twee breedgelipte exemplaren
ceratotherium simum
naar een eenzame indische

de voorlichting aan het publiek
is daarmee ongewild verbeterd
het oude emaille bord
aan de volgens Van Ravensteins ontwerp
zorgvuldig gewelfde balustrade
sprak immers van diceros simus

in de kelders
van het natuurhistorisch museum
bekeek ik de resten
van neushoorns
die hier in het pleistoceen vertoefden

een bij Ellewoutsdijk opgevist opperarmbeen
van een wolharige
en een schedel
met zoals dat hoort
het neustussenschot verbeend
en het oppervlak
waarop de hoorn moet hebben gezeten
nog altijd korrelig

.

Abb. 38 Wollhaarnashorn von Font-de-Gaume. Die Höhlenzeichnung zeigt die stark geneigte Kopfhaltung.

RMNH Leiden

.

de zoogdierenconservator
vertelde smakelijk
over tientallen neushoornschedels
blakerend in de Afrikaanse zon

de bovenmaatse metalen kasten
bevatten recente schedels
en tientallen horens
in vele maten en vormen

mijn opvoeding
weerhield mij
ik weerstond de verleiding
zo'n prachtig horentje
in mijn koffer te stoppen

achteraf had ik spijt

een horen tegen de muur
op een ovalen plankje
zou niet misstaan
in onze 19e-eeuwse woning

.

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ VOOR DIERKUNDE VAN ANTWERPEN

KONINGIN ASTRIDPLEIN 26

B-2000 ANTWERPEN

Antwerpen

.

over de grens is het anders

de employés
in de bibliotheek bij de Zoo
lijken toegewijder
en plechtiger

ik bladerde er
in vele jaargangen
Säugetierkündliche Mitteilungen

hoe gediensstig ook
het personeel
hoe leerzaam
mijn naspeuringen
mijn hartewens bleef onvervuld

hoe graag
had ik zo'n bord gehad
waarop de Zoo zichzelf aanprijst
met een neushoorn op email

.

ISIS
RHINOCERVS
A

Hooijer

.

internationaal vermaard
vereeuwigd ook
door een met zijn naam getooide soort
weliswaar uitgestorven
maar toch

zijn exploraties
in verre landen
liggen voor altijd vast
in bibliotheken

ik had hem graag gesproken
vragen gesteld
over zijn reizen
de ontberingen
wat hem bezielde

dat lukte niet

dus stel ik me tevree
met zijn geschriften
want ook zijn foto
heb ik nog nooit gezien

.

Het strand kwam dichterbij en het leek of mijn van
dronkenschap suizende oren in gelijke mate harder begon-
nen te suizen. Ik viel om toen het bootje op de stenen
stootte. Op handen en voeten bewoog ik mij over de rol-
keien als een aangespoelde rhinoceros. De Newfoundland-
ders sloegen op de vlucht, schudden niet eens meer van
nee. Ook de beren gingen er vandoor.

Utrecht

.

Sondaar, de man van de eilanden
sprak ik in Utrecht

een passende omgeving
chaotisch en volgestouwd

hij raadde mij
verbanden te leggen
literatuurstudie alleen
was het toch niet

zo'n advies blijft je bij

wie weet
volg ik het ooit nog op

.

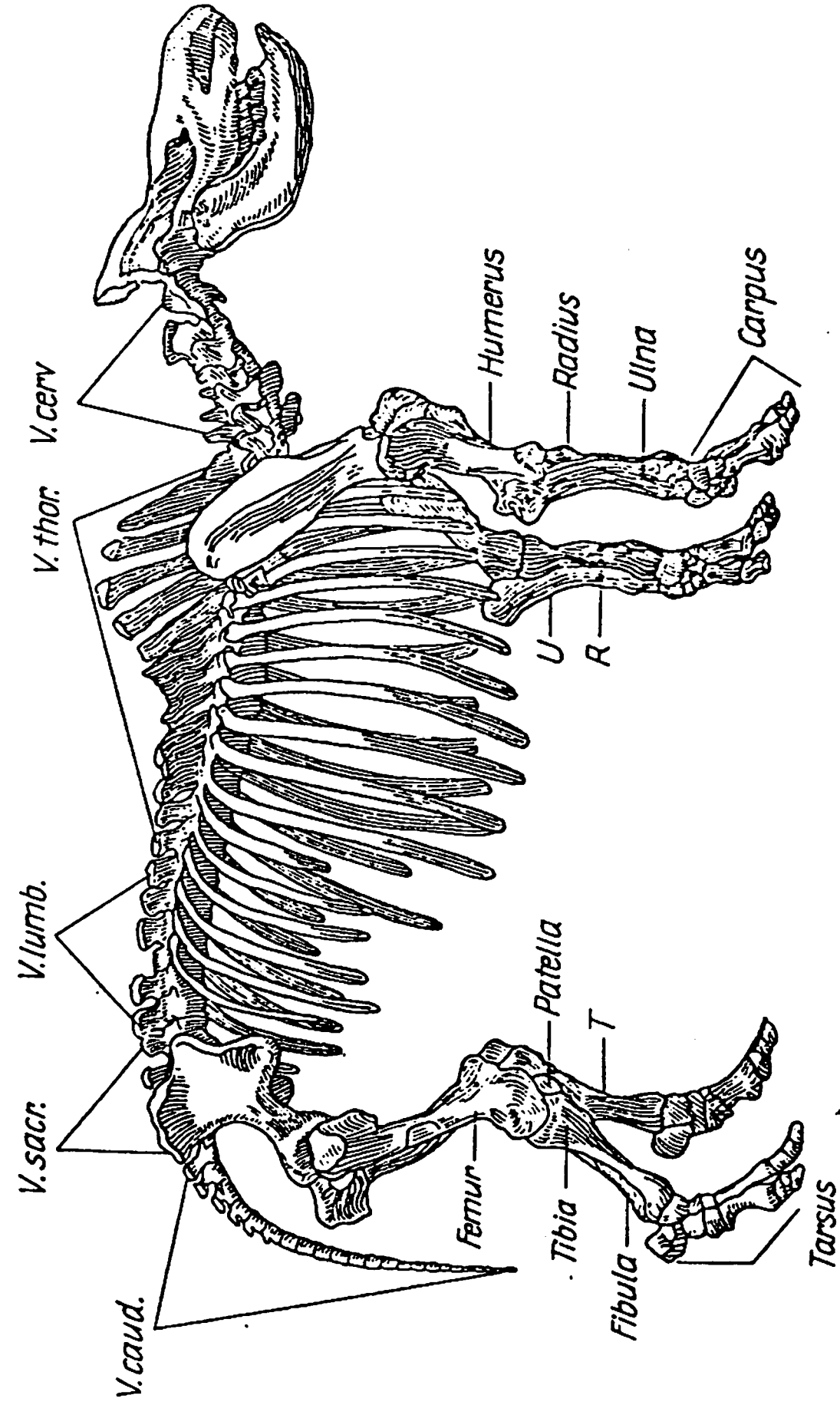

Abb. 11. Skelett des Wollhaarnashorns mit Bezeichnung der Skeletteile. Schädel mit den Kopfknochen (Cranium und Ossa cranii). Wirbelsäule: 1 Vertebrae cervicales = Halswirbel mit Atlas (1. Halswirbel) und Epistropheus (2. Halswirbel); 2 V. thoracales = Brustwirbel; 3 V. lumbales = Lendenwirbel; 4 V. sacrales = Kreuzwirbel, z. T. verschmolzen zum Kreuzbein (Sacrum); 5 V. caudales = Schwanzwirbel; Rippen (Costae); Scapula (Schulterblatt); Humerus = Oberarm; Radius = Speiche; Ulna = Elle; Carpus = Hand; Pelvis = Becken; Femur = Oberschenkel; Patella = Kniescheibe; Tibia = Schienbein; Fibula = Wadenbein; Tarsus = Fuß

Werkgroep pleistocene zoogdieren

.

een verzameling liefhebbers
toegewijd luisterend
naar verslagen van onderzoek

aandachtig gebogen
over te determineren resten
van uitgestorven zoogdieren

nieuwsgierig
naar elkaars ervaringen
en collecties

leergierig
maar vooral
weinig kopsnes

.

Tilburg

.

een onooglijk museum
waar je snel was uitgekeken

maar dat deed er weinig toe

met een medewerker
maakte ik plannen

een tentoonstelling
alleen over neushoorns
met botten, foto's
afstammingsgeschiedenis

hij vertrok naar elders
het bleef derhalve
een mooie gedachte

.